

“Hän ei enää yhtään ihmetellyt, miksi kaikki naiset haaveilivat lentäjistä”

Mieheyden ja maskuliinisuuden representaatiot Niina Within teoksessa *Taisit narrata, Stella*

Ulla Lehtinen
Kirjallisuuden kandidaatintutkielma
Jyväskylän yliopisto
Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta
Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Kirjallisuuden oppiaine
Kevät 2017
Ohjaaja: Aino-Kaisa Koistinen
Opponentti: Tiinamariia Heimari

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Chick lit lajityyppinä	7
3 Mieheyden ja maskuliinisuuden representaatiot teoksessa <i>Taisit narrata, Stella</i>	10
3.1 Mies naisen silmin.....	10
3.2 Miehen roolit.....	13
3.3 Uudet maskuliinisuuden kuvaamisen tavat	16
4 Päätäntö	19
Lähteet	22

1 Johdanto

Naisille suunnattu viihteellinen chick lit -kirjallisuus on viime vuosina saavuttanut suurta suosiota maailmalla (Ferriss & Young 2011, 2), ja se vahvistaa asemaansa jatkuvasti myös kotimaisella kirjallisuuskentällä (Gustafsson 2016). Kirjallisuudenlaji on tunnettu kepeästä, itseironisesta tyylistään ja arkisten ongelmien kanssa kamppailevista naispäähenkilöistään, joiden urakehityksen ja parisuhdehaaveiden kuvaamiseen teokset usein keskittyvät (Voipio 2011, 97). Siinä missä perinteiset rakkausromaanit peräänkuuluttavat “yhden ainoan oikean tosirakkauden” olemassaoloa, chick lit -kirjallisuuden on katsottu kuvaavan realistisemmin sinkkuutta, deittailua ja naisten seksuaalisuutta (Ferriss & Young 2011, 3; Voipio 2011, 108). Chick lit -kirjallisuus poikkeaa rakkausromaneista myös muodoltaan, sillä chick lit -tekstien sisään on usein upotettu runsaasti esimerkiksi listoja, kaavioita, sähköpostikeskusteluja sekä tekstiviestejä (Ferriss & Young 2011, 4).

Tarkastelen kandidaatintutkielmassani mieheyden ja maskuliinisuuden representaatioita Niina Within kotimaisessa chick lit -teoksessa *Taisit narrata, Stella* (= TNS, 2013). Teos kertoo 28-vuotiaasta Stella Kaarnistosta, joka etsii rinnalleen tosirakkautta niin työpaikaltaan, nettimaailmasta kuin naapurissa asuvan miehenkin käsivarsilta. Tarkastelen teoksessa sitä, millaisia rooleja mieshenkilöille annetaan, millaisia maskuliinisuuksia teoksessa esiintyy ja tapaa, jolla miehiä ylipäätään kuvataan teoksessa. Kysyn, voidaanko teoksen katsoa tuottavan ja ylläpitävän lajityypin sisäistä ideaalimaskuliinisuutta. Pohdin myös, kuinka teoksessa kuvattu maskuliinisuus suhteutuu länsimaisen kulttuurin miesideaaliin.

Susanna Paasonen (2010, 40–46) tavoin määrittelen representaation tutkielmassani jonkin asian tai henkilön esittämiseksi tai uudelleenesittämiseksi. Sen lisäksi, että representaatio esittää kohdettaan, se myös edustaa sitä ja liittyy siihen merkityksiä. Representaatioiden voidaankin katsoa luovan todellisuutta. Poliittisuus liittyy näin ollen kiinteästi representaatioihin: Kenellä on valta määritellä, kuinka jostakin asiasta puhutaan tai kuinka jokin henkilöryhmä tai ilmiö esitetään? Paasonen toteaaakin, että tapa, jolla erilaisien ihmisryhmien edustajia kuvataan, vaikuttaa siihen, millaisena heidät nähdään. Toisaalta myös erilaiset representaatiot luovat odotuksia siitä, kuinka jonkun ryhmän edustajan tulisi käyttäytyä. Mielenkiintoinen kysymys, johon tämän tutkielman puitteissa on kuitenkin mahdoton paneutua, on, muokkaavatko chick lit -kirjallisuuden miesrepresentaatiot siis näin ollen sitä tapaa, jolla naiset suhtautuvat miehiin todellisessa elämässä.

Teoreettisen viitekehyksen tutkielmalleni tarjoaa kriittinen miestutkimus, ja tarkastelen teosta tarkan lukemisen ja analyysin keinoin. Hypoteesini on, että chick lit -kirjallisuuden tarjoamat kuvat maskuliinisuudesta ja mieheydestä ovat kapea-alaisia, ja että *Taisit narrata*, *Stella* kuvaa maskuliinisuuksia ja miehiä samalla tavalla kuin suurin osa aiemmista lajityypin teoksista.

Aiemmassa tutkimuksessa on tarkasteltu chick lit -kirjallisuutta muun muassa naisten seksuaalisuuden ja seksuaalisen toimijuuden näkökulmasta (Rowntree, Moulding & Bryant 2012; Rowntree 2015; Marby 2006; Gill & Herdieckerhoff 2007), sinkkuuden ja parisuhteen näkökulmasta (Das 2015; Gill & Herdieckerhoff 2007), materialismin, brändien ja kuluttamisen näkökulmasta (Wilson 2012; Wells 2006), naisen ja työn suhteen näkökulmasta (Hale 2006; Fest 2009; Gill & Herdieckerhoff 2007; Wells 2006) sekä kehonkuvan näkökulmasta (Gill & Herdieckerhoff 2007; Wells 2006). Chick lit -kirjallisuuden maskuliinisuuksia ja mieheyttä on tutkittu marginaalisen vähän. Aihetta on käsitellyt tietojeni mukaan ainoastaan Amy Burns (2011), joka tarkastelee angloamerikkalaisesta chick lit -kirjallisuudesta ja chick flick -elokuvista nousevia maskuliinisuuden ja mieheyden kuvaamisen trendejä. Suomessa chick lit -tutkimusta ei juurikaan ole tehty. Ainoa laajempi tutkimus on Terhi Nevalaisen (2015) väitöskirjatutkimus chick litin postfeministisistä sisällöistä ja lukijoista niiden merkityksellistäjinä. Lisäksi chick litiä ilmiönä on esitelty kotimaiselle lukijakunnalle Myry Voipio (2011) yhden artikkelin verran. Chick litiä on kylläkin käsitelty useissa pro gradu -tutkielmissa (Nevalainen 2015, 20).

Vaikka chick lit -kirjallisuus on lähes poikkeuksetta naisten tuottamaa kirjallisuutta naisista naisille, koen chick litin tarkastelemisen kriittisen miestutkimuksen viitekehyksestä merkitykselliseksi. Teosten painopiste on nimittäin voimakkaasti heteroseksuaalisen romanssin kuvaamisessa ja naispäähenkilön parisuhteen tavoittelussa (Voipio 2011, 100, 107), ja näin ollen myös mieshenkilöt ovat teoksissa keskeisessä osassa ja heitä tarkastellaan teoksille tyypillisen naiskertojan näkökulmasta (Burns 2011, 2). Chick litin suuren suosionkin huomioon ottaen on oleellista kysyä, millaista kuvaa mieheydestä ja maskuliinisuudesta chick lit -teokset rakentavat. Nousevatko jotkin maskuliinisuuden muodot ideaaleiksi toisiin maskuliinisuuksiin verrattuna? Entä rikkovatko tekstit joitakin maskuliinisuuteen liittyviä valtakursseja? Miten miehiä ja maskuliinisuutta ylipäättään esitetään ja arvotetaan?

Tärkeä käsite tutkimukseni kannalta on hegemoninen maskuliinisuus. Sillä tarkoitetaan jossakin ajassa ja kulttuurissa ideaalina pidettyä maskuliinisuutta. Hegemoninen maskuliinisuus sisältää ajatuksen erilaisista maskuliinisuuksista, jotka ovat hierarkisessa suhteessa toisiinsa nähden. Vaikka

harva mies ylittää hegemoniseen maskuliinisuuteen, monet silti tukevat hegemonista maskuliinisuutta tietoisesti ja tiedostamattaan. On myös huomionarvoista, että jotta jokin maskuliinisuus voisi olla ideaalin asemassa, toisten maskuliinisuuksien on oltava alisteisia tai marginalisoituja maskuliinisuuksien hierarkiassa. Esimerkiksi seksuaalivähemmistöjen, etnisten vähemmistöjen ja alempien sosiaaliluokkien edustajien on katsottu kuuluvan alisteisiin ja marginalisoituihin maskuliinisuuksiin. (Jokinen 2010, 130–133.)

Maskuliinisuuksien tutkimuksen suurin haaste lienee siinä, että maskuliinisuuden käsite on vaikea, joidenkin tutkijoiden mukaan liki mahdoton, määritellä. Arto Jokinen (2010, 128) toteaa, että “yleensä länsimaisessa kulttuurissa maskuliinisina ominaisuuksina pidetään tunteiden kontrollia, toiminnallisuutta, hallitsevuutta, suoriutumista, rationaalisuutta ja fyysistä voimaa”. Vaarana lienee kuitenkin se, että mikäli maskuliinisuutta lähdetään käsittelemään tiettyjen ominaisuuksien nippuna, se on ennalta määriteltyä ja asettaa maskuliinisuudelle tiukat rajat. Onkin olennaista pohtia, tuottaako ja vahvistaako maskuliinisuuden tutkija näin ollen käsityksiä hegemonisesta maskuliinisuudesta tarkastellessaan tiettyssä kulttuurissa stereotyyppisesti maskuliinisuuteen yhdistettyjä piirteitä. Loppujen lopuksi maskuliinisuutta on kuitenkin kovin monenlaista, kuten miehiäkin on erilaisia. Jokinenkin (2010, 129) muistuttaa, että feminiinisyys ja maskuliinisuus ovat muutettavissa olevia käsitteitä, sillä ne ovat ihmisten konstruoimia käsityksiä sukupuolesta.

Chick lit -kirjallisuuden kontekstissa mielekästä onkin tarkastella erityisesti kirjallisuustyyppin sisäistä ideaalimaskuliinisuutta. Mitkä piirteet toistuvat teoksesta toiseen miespäähenkiötä määrittävinä tekijöinä? Edustavatko teosten mieshenkilöt vain joitakin aspekteja maskuliinisuudesta, vai onko tilaa monenlaisille maskuliinisuuksille? Amy Burns (2011) on löytänyt angloamerikkalaisen chick litin piiriin kuuluvista teoksista tiettyjä piirteitä, jotka määrittävät sankarittarien miesihanteita. Angloamerikkalaisesta chick litistä kumpuaakin voimakas, kirjallisuustyyppiä leimaava ihannemaskuliinisuus. Ei ole tutkittu, millaisia chick lit -miehiä kotimaisen kirjallisuuden viitekehyksestä nousee, joten tämä tutkielma pysähtyy tarkastelemaan myös sitä, toistuvatko angloamerikkalaisen chick litin ihannemaskuliinisuuden trendit kotimaisessa *Taisit narrata*, *Stella* -teoksessa. Palaan ideaalimaskuliinisuuden käsitteeseen seuraavassa luvussa tarkemmin.

Valitsemani teos kuvaa miehiä ja maskuliinisuutta monilta osin chick lit -kirjallisuudelle hyvin tyyppillisellä tavalla. Teosta on myös verrattu kotimaisissa kirjallisuusblogeissa (ks. esim. Mari A:n kirjablogi 3.8.2013; Kuutar lukee 3.8.2013) Helen Fieldingin *Bridget Jones – elämäni sinkkuna* –

teokseen, jonka katsotaan olevan yksi chick lit -genren kulmakivistä. Näin ollen teos on tyylilajinsa tyypillinen edustaja ja tutkimustuloksia voi varovasti verrata angloamerikkalaisen chick lit -kirjallisuuden maskuliinisuuden representaatiota käsittelevään tutkimukseen. Toisaalta teoksesta nousee esiin myös angloamerikkalaisesta chick lit -kirjallisuudesta poikkeavia ideaalimaskuliinisuuden muotoja, mikä tekee teoksen tarkastelusta entistä mielenkiintoisempaa.

Seuraavassa luvussa paneudun syvällisemmin chick lit -ilmiöön ja tarkastelen lajityyppiä määrittäviä piirteitä sekä sitä, kuinka chick lit -kirjallisuus kuvaa mieheyttä ja maskuliinisuutta yleisellä tasolla. Palaan myös määrittelemään tässä luvussa esittelemääni ideaalimaskuliinisuuden käsitettä. Luvussa kolme puolestaan analysoin, kuinka *Taisit narrata*, *Stella* -teos kuvaa miesten ulkonäköä ja miehille teoksessa annettuja rooleja ja millaisia uusia, valtakursseista poikkeavia maskuliinisuuden kuvaamisen tapoja teoksesta löytyy. Päätännössä palaan vastaamaan tässä luvussa esittämiini tutkimuskysymyksiin ja esitän mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita.

2 Chick lit lajityyppinä

Chick lit -kirjallisuuden katsotaan saaneen alkunsa 1990-luvulla Helen Fieldingin *Bridget Jones – elämäni sinkkuna* -teoksesta (Gill & Herdieckerhoff 2007, 488–490), ja tyyllilajin asemaa vahvisti merkittävästi Candace Bushnellin *Sinkkuelämää*-romaanin perustuva, vuosina 1998–2004 tuotettu samanniminen televisiosarja (Nevalainen 2015, 14). Tyyllilajin juurien katsotaan kuitenkin ulottuvan 1800-luvun naiskirjailijoiden klassikkoteoksiin, Jane Austenin ja Brontën siskosten kirjoihin, joissa painopiste on chick lit -kirjallisuuden tavoin puolison löytämisessä ja parisuhdehaaveissa (Wells 2006, 48–49).

Chick litiä määrittää Juliette Wellsin (2006, 50) mukaan kolme seikkaa: romanssin ympärille kietoutuva juoni, sankarittaren parisuhdehaaveiden toteutuminen teoksen lopussa sekä seksin ja seksuaalisuuden avoin kuvaaminen. Nevalainen (2015, 80) kuitenkin huomauttaa, että Wellsin esittämät kolme piirrettä eivät määritä läheskään kaikkia chick lit -kirjallisuuden piiriin kuuluvia teoksia aukottomasti, ja monien lajityypin kärkinimiin kuuluvien kirjailijoiden teoksissa¹ piirteistä toteutuu usein ainoastaan suorasukainen seksin kuvaaminen. Tutkimuskohdettanikin Wellsin määritelmä kuvaa ainoastaan osittain, sillä vaikka *Taisit narrata*, *Stellan* juoni keskittyy kuvaamaan romanssia ja Stella löytää unelmiensa miehen teoksen lopussa, kirjassa ei kuvata seksiä juuri lainkaan ja silloinkin kuin seksistä puhutaan, siihen pikemminkin vihjataan kuin kuvataan avoimesti.

Sen lisäksi, että chick lit -teokset tyypillisesti kietoutuvat sinkkuuden, parisuhteen ja romanssin ympärille, ne kuvaavat myös sankarittarien työelämää ja uraa (Wells 2006, 54; Gill & Herdieckerhoff 2007, 495) sekä uudenlaista nuorekasta ja modernia elämäntapaa (Nevalainen 2015, 80). Teoksissa korostuu myös ystävien merkitys päähenkilölle (Voipio 2011, 106), ja monet teokset kuvaavat shoppailua ja muotia ja käsittelevät sekä kulutuskulttuuriin liittyviä vaaroja että hurmosta (Ferriss & Young 2006, 11). Teoksille on myös ominaista humoristinen kerrontatyyli sekä päähenkilön itseironisuus (Harzewski 2006, 38).

Kansainvälinen chick lit sijoittuu usein maailman metropoleihin. Kotimainen chick lit eroaakin kansainvälisestä vastineestaan juuri siinä, että sen miljööit ovat usein arkisempia ja Suomen

¹ Esimerkiksi Sophie Kinsellän *Himoshoppaaja*-sarjan avausosan jälkeisiin osiin ja Candace Bushnellin teoksiin Wellsin määritelmä sopii Nevalaisen (2011, 80) mukaan huonosti.

mittakaavan mukaisia. Myöskään luksusmerkkejä ei tuoda teksteissä esille niin paljoa kuin kansainvälisessä chick litissä. (Gustaffson 2016.) Suomessa chick litiä ovat kirjoittaneet muun muassa Kira Poutanen, Laura Paloheimo, Pia Heikkilä, Niina With, Tiina Piilola, Sari Luhtanen, Riikka Pulkkinen, Veera Vaahtera sekä Anna Hallava.

Suurin osa chick litistä keskittyy kuvaamaan erityisesti nuoria, valkoisia, keskiluokkaisia heteronaisia. Kuitenkin chick lit on levinnyt länsimaista räjähdysmäisesti kaikkialle maailmaan ja nykyään chick litistä löytyy maailmalla niin afroamerikkalaisia, latinolaisia, intialaisia kuin kiinalaisiakin sankarittaria. Nykyään chick litillä on myös runsaasti erilaisia ala-lajeja, esimerkiksi työelämää kuvaava *nanny lit*, äitiyttä käsittelevä *mommy lit*, chick litiin fantasiaelementtejä yhdistelevä *fantasy lit*, seksikohtaukset poisjättävä *church lit*, 16-vuotiaiden maailmaa kuvaava *chick lit Jr.* sekä yli 40-vuotiaisiin päähenkilöihin keskittyvä *hen/lady lit*. Chick lit on myös saanut vastineen, lad litin, joka keskittyy tarkastelemaan modernia nuorta miestä. (Ferriss & Young 2006, 5–8; Voipio 2011, 106.)

Koska chick lit -kirjallisuus keskittyy usein kuvaamaan sankarittaren deittailua tai parisuhdetta (Voipio 2011, 100, 107), myös miehiä kuvataan teoksissa monisanaisesti. Erityisesti mieshenkilöiden ulkonäköä kuvaillaan laveasti (Burns 2011, 2). Harzawski (2006, 38) kuitenkin huomauttaa, että sankarittaren kiinnostuksen kohde tai sulhanen jää teoksissa monesti taka-alalle häilymään varjon tavoin. Vaikuttaakin siltä, että teoksissa miehet esiintyvät enemmän naisten ajatuksissa ja puheissa kuin aktiivisina toimijoina tapahtumien kulussa. Sen sijaan teosten henkilökavalkadiin kuuluu tyypillisesti sankarittaren miespuolinen homoseksuaali ystävä (Harzawski 2006, 38).

Chick lit -kirjallisuuden mieshenkilöt ovatkin usein pitkälti yhdestä puusta valettuja. Amy Burns (2011) on angloamerikkalaista chick lit -kirjallisuutta tarkastellessaan huomannut, että teoksesta toiseen miespuolisia sankareita määrittää erityisesti kuusi piirrettä: komea ulkonäkö ja viehätysvoima, menestys, salaperäisyys, sydänsuruista kärsiminen, perhekeskeisyys sekä periksiantamaton omistautuminen sankarittarelle.

Burns esittääkin, että chick lit -kirjallisuus vaikuttaa nostavan tiettyjä maskuliinisuuksia toisten maskuliinisuuksien yläpuolelle ja että teoksissa maskuliinisuudet ovat hierarkkisessa asemassa toisiinsa nähden. Hän toteaa, että chick litin miespuoliselle sankarille näyttää olevan hyväksyttyä

vain tietynlainen maskuliinisuus. (Burns 2011, 3.) Raewyn Connellin hegemonisen maskuliinisuuden teoriaan nojaten kutsun tätä angloamerikkalaisen chick litin sisältä kumpuavaa maskuliinisuutta chick lit -kirjallisuuden sisäiseksi *ideaalimaskuliinisuudeksi*². Väitänkin, että chick lit -kirjallisuuden sisään näyttäisi olevan kirjoitettu oma, lajityypille ominainen hegemoninen maskuliinisuutensa, chick lit -kirjallisuuden kontekstissa korostuva ideaalinen maskuliinisuuden muoto, joka on yliverlainen muihin teksteissä esitettyihin maskuliinisuuksiin verrattuna. (Vrt. Burns 2011.)

Burnsin luettelemien kuuden chick lit -kirjallisuuden mieshenkilöä määrittävien piirteiden lisäksi teokset esittävät miehet myös usein pelastajina, jotka teoksen narratiivissa “pelastavat” chick lit -sankarittaret sinkkuudelta, huijareilta, yksinhuoltajuudelta tai työnarkomanialta (Gill & Herdieckerhoff 2007, 498). Miehet myös kuvataan ansioituneiksi ammattilaisiksi, oman alansa asiantuntijoiksi ja työssään korkeassa asemassa oleviksi. Chick lit -miehet työskentelevät teoksissa niin menestyvinä lakimiehinä, muusikoina, poliitikkoina, journalistina, kokkeina kuin näyttelijöinäkin, ja jotkut henkilöahmoista toimivat oman yrityksensä johtajina. (Burns 2011, 9–10). Teoksissa sankarittaren kiinnostuksen kohdetta kuvataan myös erityisen hyvänä rakastajana ja heillä on usein sellaista rohkeutta, älyä tai asiantuntemusta, joka teoksen sankarittarelta puolestaan puuttuu (Gill & Herdieckerhoff 2007, 494–495).

Chick lit -kirjallisuus ei siis vaikuta pääsevän kovin syvälle sen enempää mieshahmojen kuin naishahmojenkaan kuvaamisessa. Siinä missä naishahmot esitetään naiiveina henkilöinä, jotka itsenäisyydestään huolimatta tarvitsevat miehen pelastamaan itsensä, myös miesten kuvaaminen näyttää kangistuvan noudattamaan tiettyjä teoksesta toiseen toistuvia piirteitä ja ominaisuuksia.

² Käsite pohjautuu Burnsin ajatukseen chick lit -kirjallisuuden sisältä löytyvästä maskuliinisuuksien hierarkiasta, mutta hän ei käytä ideaalimaskuliinisuuden käsitettä, vaan se on itse muotoilemani.

3 Mieheyden ja maskuliinisuuden representaatiot teoksessa *Taisit narrata, Stella*

Edellisessä luvussa tarkastelin yleisellä tasolla chick lit -kirjallisuutta lajityyppinä sekä sitä, miten maskuliinisuutta on tyypillisesti representoitu chick lit -kirjallisuudessa. Tässä luvussa siirryn tutkailemaan, kuinka miehiä ja maskuliinisuutta on kuvattu erityisesti *Taisit narrata, Stella* -teoksessa.

Tarkastelen, miten maskuliinisuutta ja miehiä kuvataan ja millaisia rooleja mieshenkilöille annetaan. Pohdin, millä tavoin kotimaisessa chick lit -romaanissa kuvattu maskuliinisuus eroaa angloamerikkalaisissa teoksissa kuvatusta maskuliinisuudesta. Kysyn myös, millaisista piirteistä muodostuu kotimaisen chick lit -sankarin ideaalimaskuliinisuus, vaikka tiedostankin, että sitä on haasteellista ellei jopa mahdoton määritellä ainoastaan yhden teoksen perusteella. Vertaan myös teoksessa esitettyä ideaalimaskuliinisuutta länsimaiseen, kulttuuriseen miesideaaliin (ks. Jokinen 2000, 210).

3.1 Mies naisen silmin

Baaritiskiltä löytyi ihan mahtavan hauska punapää, ei komee, mutta makee! (TNS, 30.)

Taisit narrata, Stella -teoksessa naiset kiinnittävät toistuvasti huomiota miesten ulkonäköön. Jutellessaan ensimmäistä kertaa naapurinsa Markus Dammbyn kanssa, teoksen päähenkilö, 28-vuotias Stella Kaarnisto, arvioi miehen leuan kuopan hurmaavaksi ja tuomitsee nenän liian pitkäksi (TNS, 15). Myöhemmin Stella näkee Markuksen lentäjän univormussa, ajattelee miehen näyttävän “uskomattoman komealta” ja pohtii, että “ei enää yhtään ihmettele, miksi kaikki naiset haaveilevat lentäjistä” (TNS, 135). Työpaikkansa johtajaa Petri Puumalaa Stella taas kutsuu toistuvasti komeaksi, puoleensa vetäväksi tai seksikkääksi (ks. esim. TNS, 5, 48). Myös Stellan paras ystävä Mirka arvioi tapaamiensa miesten ulkonäköä, ja lähettää sokkotreffikumppanistaan Stellalle arvioita tekstiviestillä: “*Ihan namupala, tumma ja komea. Liiankin täydellinen?*” (TNS, 28.)

Burns (2011) onkin huomannut, että miehen ulkonäön lavea kuvaileminen on chick lit -lajityypille keskeistä. Hän on myös todennut mieshenkilöiden viehättävyyden ja ulkoisen komeuden olevan yksi chick litin miespuoleisia romanttisia kiinnostuksenkohteita yhdistävä tekijä. Ideaalinen chick

lit -sankari onkin hänen mukaansa liki poikkeuksetta ulkonäöltään komea.

Laura Mulvey on puolestaan tarkastellut naisten representaatioita elokuvissa ja luonut teorian miehisestä katseesta (male gaze). Teorian mukaan naisia katsotaan monissa elokuvissa ikään kuin (hetero)miehen silmin ja näin ollen nainen representoidaan passiivisena kohteena, oletetulle aktiiviselle mieskatsojalle optimoituina. Nainen kuvataan eroottisesti kehollisuutta ja seksuaalisuutta korostaen, miehisten halujen heijastumana. (Mulvey 2000, 39–41, 46.) Vaikka Mulveyn teoria käsittelee elokuvia, sitä on sovellettu myös esimerkiksi videopeleihin (Sarkeesian 2016), valokuviiin (Brandt & Carstens 2005) sekä kirjallisuuteen (Pearce 2010). Kirjallisuuden kontekstissa katsominen tosin muuttuu ulkonäön piirteiden yksityiskohtaiseksi kuvaamiseksi ja niiden arvioimiseksi, henkilöhahmojen kehollisuuden korostamiseksi seksuaalisessa mielessä.

Mielenkiintoista on, että chick lit -kirjallisuuden kontekstissa voidaan melkein puhua “naiskatseesta”³. Siinä missä nainen on aiemmin elokuvissa, valokuvissa tai videopeleissä esitetty passiivisena miehisen katseen kohteena, chick lit -kirjallisuus on kääntänyt asetelman toisin päin. Nyt nainen on aktiivinen katsoja, joka arvioi miehen ulkoisia piirteitä: seksikkyyttä, komeutta ja lihaksisuutta. (Burns 2011, 4–5.)

Taisit narrata, Stella -teoksessakin naiset katsovat miehiä tekstin sisällä hyvin samantapaisesti kuin mitä miehet ovat kautta aikain katselleet naisia, arvottavat ja arvioivat. Stella esimerkiksi tarkastelee toistuvasti miesten takapuolia, myös esimiehensä takapuolta:

Lähikuvien jälkeen filmi jatkui koko studiota kuvanneen kameran otoksilla. Stella kauhistui nähdessään itsensä tuijottavan kuvaustauolla lähes hypnoottisesti Petrin takamusta. Samperi, hän oli ollut varma, että kamera oli jo sammutettu! (TNS, 183.)

Stella myös esineellistää kohtaamiaan miehiä. Stellan viettäessä joulua vanhempiensa luona, joulupukkina esiintyy nuori italialainen vaihto-opiskelija, johon Stella suhtautuu kuin mihin tahansa annettavissa olevaan esineeseen:

... [isä] tarjosi pukille lasillisen italialaista punaviiniä. Pukki veti partansa alaspäin, jolloin paljastui ilmeikkäät huulet ja leuassa oleva pieni kuoppa. Stella ei saanut silmiään irti. *Oliko tämä vanhempien joululahja hänelle?* (TNS, 168, kursiivi lisätty.)

³ Naiskatsetta (female gaze, women gaze) on tutkittu esimerkiksi romanttisten chick flick -elokuvien yhteydessä. (Ks. Esim. Cohen 2010.)

Samoin kuin toisen sukupuolen edustajan kuvaaminen passiivisena, seksualisoituna hahmona (male gaze), myös esineellistämällä on useimmiten tarkoitettu feministisessä teoriassa miesten naisiin kohdistamaa toimintaa (Papadaki 2010, 16). Chick lit kuitenkin kääntää tämänkin asetelman toisin päin siirtäessään naiset passiivisista, miesten esineellistämistä objekteista aktiivisiksi, miehiä esineellistäviksi subjekteiksi.

Vaikka teoksen naishenkilöt suhtautuvat miesten ulkonäköön pakkomielleisesti ja esineellistävät miehiä ulkonäköön perusteella, teoksen implisiittinen kertoja tuntuu ottavan myös kantaa siihen, että ulkonäkö ei kuitenkaan ole parinvalinnassa kaikki kaikessa. Tummaksi ja komeaksi kuvatus miehen kanssa vietettyjen treffien päätteeksi Mirka raportoi Stellalle tekstiviestillä: *“Karsee tylsimys, treffit finito. Mutta baaritiskiltä löytyi ihan mahtavan hauska punapää, ei komee, mutta makee!”* (TNS, 30.) Vaikka Mirka pitääkin tapaamansa miehen ulkonäköä vaatimattomana, hän päätyy myöhemmin juuri tämän miehen avovaimoksi ja pienen tyttären äitipuoleksi.

Siinä missä teoksen henkilöt toistuvasti arvottavat miehiä ulkonäön perusteella ja asettavat perusoletukseksi miehen kiinnostavuudelle ulkonäön ja komeuden, implisiittinen kertoja nostaakin huumorintajun ja miehen mukavuuden ulkonäön yläpuolelle. Tämä poikkeaa voimakkaasti Burns'n agloamerikkalaisesta chick lit -kirjallisuudesta löytämistä ideaalimaskuliinisuuden piirteistä, sillä Burns'n mukaan chick litin mieshenkilöiden komeus on yksi keskeisimpiä henkilöhahmojen ideaalista maskuliinisuutta rakentavia ominaisuuksia (Burns 2011, 8–9).

Toisaalta voidaan myös kysyä, voisiko chick lit -teoksen päähenkilö itse päätyä yhteen mieshenkilön kanssa, jota ei pidä varsinaisesti komeana, vai onko ainoastaan teosten sivuhenkilöiden sallittua ohittaa ulkonäön merkitys parinvalinnassa. *Taisit narrata, Stella* -teoksen päähenkilö nimittäin itse päätyy yhteen miehen kanssa, jota on alusta asti pitänyt komeana. Toisaalta niistä kahdesta miehestä, jotka Stellaa loppupeleissä tavoittelevat, ja jotka molemmat miellyttävät Stellan silmää, Stella loppujen lopuksi valitsee juurikin huumorintajuisen, mukavan ja auttavaisen Markuksen kopean, ylpeän ja nuivan Petrin sijaan. Tämän voinee tulkita siten, että teoksen implisiittinen kertoja ottaa kantaa myös siihen, että miehen ulkonäkö ei merkitse loppujen lopuksi mitään, mikäli tämä on tyydyttävä sankarittarelle.

3.2 Miehen roolit

– Itke vaan niin kauan kuin siltä tuntuu, sitä varten minä tässä olen. (TNS, 196.)

Jokisen (2000, 210) mukaan länsimaista miesideaalia määrittää viisi tekijää: 1) fyysinen voimakkuus, 2) yhteiskunnallinen ja taloudellinen menestys, johon linkittyy poliittinen ja sosiaalinen valta, 3) järkkymätön ja rationaalinen luonne, 4) kyky puolustaa itseään ja läheisiään sekä 5) heteroseksuaalisuus ja erinomaisuus rakastajana. Tässä luvussa tarkastelen *Taisit narrata*, *Stellassa* esiintyviä mieshenkilöitä rakastajan, työntekijän ja pelastajan roolin kautta ja vertaan heidän representaatioitaan edellä kuvattuun länsimaiseen miesideaaliin sekä jo aiemmin esiteltyyn Burns'n artikkeliin pohjautuvaan chick lit -kirjallisuuden sisäiseen ideaalimaskuliinisuuteen.

Koska *Taisit narrata*, *Stella* käsittelee Stellan parisuhdehaaveita ja treffikuvioita, miehiä tarkastellaan teoksessa pääasiassa potentiaalisina rakastajina ja miesystävinä. Stellalla on kaksi miesehdokasta: naapurin hurmaava ja huumorintajuinen liikelentäjä Markus Dammy sekä Stellan työpaikan johtaja Petri Puumala, joka nettitreffipalstalla käyttää myös nimeä Figaro. Kuitenkin Stellalla on myös juttua italialaisen vaihto-opiskelijan kanssa ja Stellan ystävä Mirka yrittää parittaa Stellaa uuden vuoden juhlissa toimittaja-Roopelle. Myös Mirkan miesystävä Sami määrittyy rakkausdiskurssin kautta ja Stellan oma isä kuvataan hellänä ja romanttisena aviomiehenä vaimolleen. Lähes kaikki teoksen mieshenkilöt kuvataan parisuhteensa tai sinkkuutensa kautta. Teoksessa kuvataan ainoastaan heteroseksuaaleja mieshenkilöitä.

Stellan sydämen saa lopulta naapurin Markus, jonka kuvataan olevan toistuvasti Stellan apuna ja tukena. Hän auttaa Stellaa remontoimaan ja pelastamaan työpaikkansa konkurssilta. Stella kuvaa myös kokevansa olonsa miehen seurassa luontevaksi (TNS, 129). Sen sijaan orastava romanssi Petri Puumalan kanssa kaatuu loppujen lopuksi siihen, että Petri asettaa työnsä toistuvasti Stellan edelle ja suhtautuu Stellaan avoimen kiukkuisesti, kopeasti, alentavasti ja määrällen:

– No vihdoin. Eikö me sovittu tasan kuudelta? Petri ärähti, mutta antoi Stellalle kevyen suudelman poskelle. – Näytät hyvältä, rakas. Tosin nuo farkut on aika epäpukeva valinta, mutta olkoot tämän kerran. (TNS, 188–189.)

Burns (2011, 18) toteakin, että “ellei mies koko sydämestään rakasta sankaritarta, jos hän ei ole toivottomasti ja loputtomasti omistautunut naiselle ja halua ainoastaan naisen parasta, hän ei

koskaan voi olla tarinan sankari”⁴. Näin ollen Petri ei toteuta ideaalin chick lit -sankarin vaatimuksia ja hän menettää Stellan Markukselle, joka on jatkuvasti Stellan tukena. Silloinkin, kun kaikki kaatuu ja tuntuu menevän pilalle, Markus tarjoaa lohduttavan olkapäänsä Stellalle:

Markus kietoi kätensä Stellan ympärille. – Hss, ei mitään hätää. Hän talutti Stellan sohvalle, istui itse viereen ja silitteli lumen kastelemia hiuksia. – Itke vaan niin kauan kuin tuntuu, sitä varten minä tässä olen. (TNS, 196.)

Taisit narrata, Stellan mieshenkilöitä kuvataan myös työntekijöinä. Chick litille ominaiseen tapaan (Burns 2011, 9–10) teoksen mieshenkilöt ovat omalla alallaan asiantuntijoita ja korkeassa asemassa työpaikallaan: Petri Puumala on perinyt oman menestyksekkään yrityksensä vanhemmiltaan ja työskentelee kirjan tapahtumien aikaan sen toimitusjohtajana, Markus Damby puolestaan on liikelentäjä. Molempien miesten palkkataso on korkea ja heidän kuvataan lahjakkaiksi ammateissaan.

Sekä Markus että Petri ovat siis länsimaisen miesideaalin toteuttajia paitsi siinä, että ovat heteroseksuaaleja, myös siinä, että he ovat myös yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti menestyneitä. Menestys on myös yksi chick lit -lajityypin sisäisen ideaalimaskuliinisuuden vaatimus. Burns (2011, 9–11) kuitenkin toteaa, ettei menestys yksinään riitä tekemään chick lit -miehestä ideaalia puolisoehdokasta chick lit -sankarittarille, vaan menestyksen lisäksi mieheltä vaaditaan vähintään kahta muuta kuudesta esitetystä ideaalimaskuliinisuuden piirteestä.

Markku Soikkelin (1999) mukaan viihderomansseissa seikkaileva varakas ja sosiaalisesti lahjakas miesrakastaja (jollainen *Taisit narrata*, *Stella* -teoksen Markus-hahmonkin voidaan katsoa olevan) on ongelmallinen hahmo erityisesti siitä syystä, että se vahvistaa myyttiä miessukupuolen ylivoimaisuudesta naiseen verrattuna. Hän toteaa, että “[m]iesrakastajan myyttiin vetoamalla patriarkaalinen yhteiskunta on voinut todistella, että itsenäinen, perheetön nainen on uhri, joka ei kykene ymmärtämään rakkausdiskurssin keinotekoisuutta” (156). Näin ollen hän tulkitsee, että representaatiot menestyvistä miesrakastajista vahingoittavat erityisesti naisia.

Itse koen kuitenkin menestyvän miesrakastajan myytin problemaattiseksi myös siitä syystä, että se korottaa yhden maskuliinisuuden muodon toisten yläpuolelle. Jos esimerkiksi alempien sosiaaliluokkien edustajille ei koskaan anneta miesrakastajan roolia, luovatko viihderomanssit

⁴Oma käännös.

tiedostamattomasti kuvaa siitä, että näihin luokkiin kuuluvien maskuliinisuus ei ole hyväksyttävää rakastajalle? Miten miesrakastajan representaatiot vaikuttavat siihen, millaisia miehiä heteronaiset pitävät tavoiteltavina ja haluttavina? Tästä näkökulmasta katsottuna siis myös miehen voi katsoa olevan uhri tullessaan kuvatuksi yksipuoleisesti ja pelkistetysti.

Sen lisäksi, että miehiä kuvataan *Taisit narrata*, *Stellassa* rakastajina tai potentiaalisina rakastajina ja menestyvinä työntekijöinä, heille annetaan myös pelastajan rooli. Stella hankkiutuu kerta toisensa jälkeen tilanteisiin, joissa hän tarvitsee miestä pelastamaan itsensä joko kaatumiselta (TNS, 14), tullivirkailijalta joka meinaa pidättää Stellan lentokentällä korallien salakuljettamisesta (TNS, 154–155), ahdistavalta työltä ja ilkeältä pomolta (TNS, 59) – ja lopulta myös sinkkuudelta.

Chick lit -kirjallisuudessa suhtautuminen sinkkuuteen onkin usein negatiivinen ja kielteinen, ja chick litin sankarittaret haaveilevat parisuhteesta (Gill & Herdieckerhoff 2007, 496). *Taisit narrata*, *Stella* ei ole tässä suhteessa poikkeus. Stella kaipaa miestä rinnalleen ja vanhapiikuus näyttäytyy halveksuttavana kohtalona: “Hänkö jäisi illaksi yksin klikkailemaan Petrin Facebook-sivua uudelleen ja uudelleen toisten nauttiessa perjantai-illan huumasta. Facebook-vanhapiika, mikä surkea tuhkimotarina.” (TNS, 25.)

Sinkkuus ei näyttäydy voimavarana tai itsenäisyytenä, vaan sankaritar kokee tarvitsevansa rinnalleen miehen voidakseen olla täysin onnellinen. Kun Stella vihdoin löytää unelmamiehensä, teoksen narratiivi antaa ymmärtää, että mies “pelastaa” sankarittaren yksinäiseltä elämältä ja kohtalolta “Facebook-vanhapiikana”.

Miehelle siis annetaan tässäkin teoksessa pelastajan rooli, joka miehillä on ollut jo vuosia kirjallisuuden kaanonissa. Toisaalta pelastajanrooli kokonaisuudessaan palautuu lopulta myös länsimaiseen miesideaaliin, jonka mukaan miehen on kyettävä huolehtimaan läheisistään ja pystyttävä puolustamaan heitä “sekä henkisiltä että fyysisiltä hyökkäyksiltä” (Jokinen 2000, 210).

3.3 Uudet maskuliinisuuden kuvaamisen tavat

- Katsos, tässä on ison sydämen muodossa kaksisataa punaisen tulppaanin sipulia maan alla ja niiden keskellä syvän violeteilla kukilla kirjaimet L ja A, isä intoili. – Mutta älä kerro äidillesi, tämä on vähän niin kuin kevätyllätys, kun toukokuussa on meidän 30. häpäpäivä. [---]
- Aivan ihana ajatus, Stella ihasteli ääni väristen haikeus rinnassaan. Kuka hänelle istuttaisi tulppaneja 30 vuoden päästä? (TNS, 39.)

Vaikka *Taisit narrata*, *Stella* toistaa pitkälti chick lit -kirjallisuudelle tyypillisiä maskuliinisuuden kuvaamisen konventioita, siitä on erotettavissa myös muutamia joko lajityypin sisäisestä ideaalimaskuliinisuudesta tai länsimaisesta miesideaalista poikkeavia maskuliinisuuden representaatioita. Näitä ovat hoivaava isä, avoimesti tunteistaan puhuva ja niitä osoittava mies sekä mokaileva mies.

Raija Julkunen (2012, 38) pohtii artikkelissaan miesroolia ja sitä, miksei se ole muuttunut modernimpaan suuntaan samalla kun naisrooli on uudistunut. Hänen mukaansa miehiä kyllä kehoitetaan murtautumaan ulos stereotyyppisen maskuliinisuuden määritteistä⁵, mutta yleiset käsitykset siitä, mikä on miehelle hyväksyttyä, muuttuvat hitaasti. Hän kuitenkin mainitsee miesroolin uudistuneen joissakin asioissa: esimerkiksi siinä, miten isät ovat alkaneet ottaa enemmän vastuuta pienten lastensa hoidossa.

Taisit narrata, *Stellan* voi katsoa osaltaan osallistuvan murtamaan käsityksiä siitä, että hoivaaminen olisi vain naisille sopiva toiminto, sillä teoksessa kuvataan hoivaavaa isää, mutta ei yhtäkään äidin roolin kautta määrittyvää naista. Teoksessa *Stellan* parhaan ystävän Mirkan uusi miesystävä Sami paljastuu helläksi ja määrätietoiseksi isäksi 3-vuotiaalle tyttärelleen, jonka Mirka toteaa olevan tärkeintä Samin elämässä (TNS, 100).

Koska Samista ei teoksessa paljastu juurikaan muuta kuin että hän on eronnut, rento, hyvä isä ja Mirkan unelmien mies, hän pääasiallisesti määrittyy rakastajan ja isän rooliensa kautta. Samin isyys onkin hänessä keskeisintä teoksen pysähtyessä kuvailemaan häntä:

Sami osoittautui upeaksi tyypiksi, huumorintajuiseksi ja nopeälyiseksi, mutta myös huomaavaiseksi ja pitkäpinnaiseksi. Hän omasi *Stellan* mielestä hämmästyttävän taidon osallistua keskusteluun, mutta olla

⁵ Stereotyyppiseksi maskuliinisuudeksi Julkunen (2012, 38) käsittää ainakin aggressiivisuuden, väkivaltaisuuden, rikokset ja sulkeutuneisuuden. Hän myös mainitsee, että hoivaamista, kommunikoimista, kotitöiden jakamista ja emotionaalisuutta ei tyypillisesti liitetä maskuliinisuuteen.

samalla läsnä lapselleen. Muutaman tuttavaperheiden elämää seurattessaan Stella oli tutustunut “Äiti puhuu nyt, olepa hiljaa” -kasvatusmetodiin, mutta Sami osasi pienillä eleillä ja sanoilla pitää Julian jutuissa mukana antamatta silti lapselle määräysvaltaa ylitse muiden. (TNS, 102.)

Samin isyyttä ei kuvata teoksessa paljoa, mutta se on silti raikas, uusi tapa representoida maskuliinisuutta, ja se murtaa länsimaisia maskuliinisuuteen ja feminiinisuuden liittyviä stereotyyppioita. Toisaalta Burns (2011) mainitsee perhekeskeisyyden yhdeksi chick litin ideaalimaskuliinisuutta määrittäväksi tekijäksi. Vaikka Stellan omista miesehdokkaista kumpakaan ei esitetä erityisen perhekeskeisenä, tämä liitetään voimakkaasti Mirkan miesystävään ja siihen, miksi hän on niin erinomainen ja upea miehenä.

Toinen teoksen narratiivista kumpuava, erityisesti chick litin sisäisiä konventioita rikkova tapa representoida miestä on miehen kuvaaminen epäpätevänä ja mokailevana. Vaikka teoksen mieshenkilöt kuvataan pääasiassa ammateissaan menestyviksi, kuten olen edellisessä luvussa osoittanut, *Taisit narrata, Stellassa* on kuitenkin yksi kohta, jossa täydellinen, virheetön maskuliinisuuteen liitetty ammatillinen pätevyys säröilee.

Kohtauksessa Stella ja Petri edustavat Petrin johtamaa yritystä ja yrittävät solmia sopimusta espanjalaisen yrityksen kanssa. Heidän tehtävänä on myös yrittää viihdyttää ulkomaalaisia vieraitaan ja saada nämä viihtymään Suomessa:

Petri ehdotti seurueelle seuraavaksi päiväksi Nuuksion retkeä: – There are some very nice paths for hiking and fire places. Actually I could pick you all up with my 4WD. I have a Mitsubishi Pajero, hän kertoi lausuen Pajeron j:n espanjalaisittain oikeaoppisesti h:ksi.

Stella koetti potkia Petriä nilkkaan, mutta vahinko oli jo tapahtunut. Lópezin naama vaihtoi väriään ja Stella näki mielikuvissaan sopimuspaperiensa repeävän tuhannen silpuiksi. Yhtäkkiä López räjähti nauruun ja hakkasi Petriä selkään: – Muy bueno, Pajero!

Stella yhtyi nauruun ja kuiskasi Petrille: – Ööö, Pajero tarkoittaa espanjaksi runkkaria. (TNS, 53.)

Taisit narrata, Stella antaa näin ollen myös miehelle mahdollisuuden joutua noloon asemaan työpaikallaan, ja kohdassa Petrin rooli virheitä tekemättömänä ammatillisena menestyjänä saa särön. Vaikka kohta onkin lyhyt ja yksittäinen, se murtaa mielestäni merkittävällä tavalla lajityypin sisäistä tapaa kuvata miehiä.

Kuitenkin ehkä tärkein ja merkittävin tapa, jolla *Taisit narrata, Stellassa* kuvataan maskuliinisuutta länsimaisesta ideaalista poiketen, on se, miten miehet puhuvat tunteistaan avoimesti. Jokinen (2000, 209) toteaa Myriam Miedzian mainitsevan muun muassa tunne-elämän kylmyyden, kovuuden sekä

itsekontrollin piirteinä, jotka liitetään miehisyyteen. Näin ollen avoin tunteellisuus ja tunteiden osoittaminen ei ole länsimaiseen kulttuuriin kuuluva ideaali.

Kuitenkin Markus Dammy, jonka kanssa Stella teoksen lopussa päätyy yhteen, representoidaan huolehtivaisena ja hellänä seurustelukumppanikandidaattina, joka ei pelkää sanoittaa kiintymystään. Hän on toistuvasti länsä, kun Stella tarvitsee tukea, ja teoksen lopussa hän myös chick lit -sankarille tyypilliseen tapaan (Burns 2011, 17) myöntää tunteensa Stellalle:

– Tiedätkö, mitä mä ajattelin silloin, kun sä ojensit kätesi siellä vaalipaikalla?

Stella katsoi odottaen.

– Mä ajattelin, että... tuota kättä haluaisin pidellä omassani vielä seuraavien vaalien aikaan... ja sitä seuraavien, Markus naurahti punastuen. (TNS, 198.)

Vaikka Markus ei suoraan sanokaan rakastavansa Stellaa, hänen ihastuksensa on luettavissa rivien välistä. Markus poikkeaa siis voimakkaasti länsimaisesta miesideaalista, mutta hän toteuttaa täydellisesti chick lit -lajityypin sisäistä hegemonista maskuliinisuutta, johon kuuluu olennaisena osana sankarin sankarittarelle osoittama ihailu ja julkiset rakkaudentunnustukset.

Sen sijaan Stellan toinen mieskandidaatin, Petri Puumalan hahmossa toteutuu länsimainen miesideaali, ja hänet kuvataan kylmänä ja tunteensa hillitsevänä miehenä (TNS, 57, 69). Toisaalta nettikeskustelupalstan Figarona hän muuttuu toisinaan sulavanasaiseksi ja Stellan kokemuksen mukaan romanttiseksi, mutta sielläkään hän ei varsinaisesti puhu suoraan tunteistaan.

Mielenkiintoisella tavalla teoksessa siis esitetään negatiivisessa valossa länsimaiseen ideaaliin kuuluva miehinen tunteiden kontrolli ja ideaaliksi nostetaan täysin päinvastainen tunteista puhuminen ja niiden ilmaiseminen.

Miesten tunneilmaisun ideaalia luonnetta korostaa myös se, miten teoksessa kuvataan Stellan isää, joka näyttäytyy rakastavana ja huomaavaisena aviomiehenä ja joka myös haluaa osoittaa rakkauttaan vaimoan kohtaan. Hän esimerkiksi istuttaa vaimolleen puutarhaan tulppaneita sydämen muotoon tulevan häöpäivän kunniaksi saaden Stellan huokailemaan ihastuksesta ja toivomaan, että tulevaisuudessa joku istuttaisi hänellekin samalla tavalla tulppaneita (TNS, 39). Näin ollen teoksen narratiivi osoittaa toistuvasti, että chick litin ideaalimies paitsi puhuu tunteistaan myös osoittaa teoillaan rakastavansa naista.

4 Päätäntö

Markus ilmestyi henkilökunnan tiloista pilotin univormu päällään ja täytetyt lentopaperit kädessään. Stella nielaisi. Nyt hän ei enää yhtään ihmetellyt, miksi kaikki naiset haaveilivat lentäjistä. Markus oli uskomattoman komea puvussaan. (TNS, 135.)

Tutkielmassani halusin selvittää, miten miehiä ja maskuliinisuutta kuvataan Niina Within kotimaisessa chick lit -teoksessa *Taisit narrata, Stella*, millaisia rooleja mieshenkilöille annetaan ja millaista maskuliinisuutta teoksessa kuvataan. Halusin myös tarkastella, kuinka teoksen maskuliinisuudet vertautuvat angloamerikkalaisen chick lit -kirjallisuuden piiristä nousevaan ideaalimaskuliinisuuteen ja kuinka teoksessa esitetty maskuliinisuus vertautuu länsimaiseen miesideaaliin.

Taisit narrata, Stella kuvaa miehiä pääasiassa romanttisina rakastajina tai potentiaalisina rakastajina. Lisäksi miehille annetaan pelastajan ja ammatillisen menestyjän roolit. Teoksessa kuvatut miehet ovat kaikki joko keski- tai yläluokkaan kuuluvia, valkoisia ja heteroseksuaalisia. Sen sijaan esimerkiksi seksuaalivähemmistöjen, etnisten vähemmistöjen, sosiaalisesti heikommassa asemassa olevien, vammaisten tai mielenterveyden kanssa kamppailevien maskuliinisuutta ei kuvata.

Miehiä kuvataan teoksessa esineellistään ja ulkonäön merkitystä korostaen. Kuten chick lit -kirjallisuudessa yleensäkin, miehen komeaksi määritelty ulkonäkö on naisille parinvalinnassa keskeistä. Kuitenkin loppujen lopuksi miehen huumorintajuisuus ja mukavuus nousevat ulkonäköä keskeisemmiksi piirteiksi parinvalinnan kannalta teoksen kontekstissa.

Teoksen voidaan katsoa sekä vahvistavan että rikkovan chick lit -genren sisäistä, angloamerikkalaisen kirjallisuuden piiristä nousevaa ideaalimaskuliinisuutta. Toisaalta *Taisit narrata, Stellassakin* tarinan lopullinen sankari Markus Dammy on paitsi komea ja menestynyt, myös täydellisen omistautunut Stellalle, ja näin ollen hän toteuttaa Burns'n (2011) määrittelemää chick lit -kirjallisuuden ideaalimaskuliinisuutta. Toisaalta Markus Dammy ei kerrota kärsivän sydänsuruista eikä häntä kuvata erityisen salaperäisenä tai perhekeskeisenä ja näin ollen hän poikkeaa ainakin angloamerikkalaisen chick litin miespuoleisten sankareiden kuvaamisen kolmesta tärkeästä trendistä. Teos myös korostaa miehen huumorintajun merkitystä naisen valitessa kumppaniaan. Tämä ei ainakaan tähän astisessa tutkimuksessa ole noussut esille

angloamerikkalaisen chick litin mieshenkilöitä määrittäväksi tekijäksi, mutta nousee keskeiseksi *Taisit narrata, Stellassa*.

Jotkin teoksen mieskuvat myös murtavat stereotyyppisiä käsityksiä maskuliinisuudesta. Esimerkiksi Stellan parhaan ystävän uusi miesystävä Sami kuvataan hellänä ja ymmärtäväisenä hoivaajana tyttärelleen. Lisäksi Markus Dammy puhuu tunteistaan ja ilmaisee rakkautensa Stellaa kohtaan, ja Stellan isä kuvataan hellänä aviomiehenä, joka valmistele romanttisia yllätyksiä vaimolleen. Sekä hoivaamista että tunteista puhumista ja niiden ilmaisemista on pidetty stereotyyppisesti feminiinisenä, joten teoksen voidaan katsoa murtavan näitä käsityksiä maskuliinisuudesta ja feminiinisuudesta. Teos myös rikkoo chick lit -lajityypin sisäistä tapaa kuvata miehiä, kun se sallii mieshenkilölle kömmähdyksen tapahtumisen työhön liittyvässä kontekstissa.

Tutkielman alussa oletin, että chick lit -kirjallisuus tarjoaa pinnallisia ja kapea-alaisia kuvia maskuliinisuudesta ja mieheydestä, ja että *Taisit narrata, Stella* kuvaa maskuliinisuuksia ja miehiä samalla tavalla kuin suurin osa aiemmista lajityypin teoksista. Teoksen analyysin perusteella voidaan todeta, että teoksen tarjoamat kuvat ja mallit maskuliinisuudesta todella ovat varsin suppeita – varsinkin kun monilta osin teos ei tarjoa mitään uutta maskuliinisuuden ja mieheyden kuvaamisen saralla lajityypin sisällä, vaan toistaa monia maskuliinisuuden kuvaamisen trooppeja. Hypoteesini pitää pitkälti paikkansa myös siltä osin, että teos todellakin kuvaa miehiä ja maskuliinisuutta chick lit -kirjallisuudelle perinteisellä tavalla. Kuitenkin teos tarjoaa mielenkiintoisena aspektina miehen huumorintajuisuuden merkittävänä parisuhteen muodostumiseen vaikuttavana tekijänä ja näin ollen teoksessa kuvattu maskuliinisuus myös rikkoo lajityyppiä aikaisemmin määrittänyttä ideaalimaskuliinisuuden kaavaa. Kuten edellisessä kappaleessa on kuvattu, teoksesta löytyy myös sellaisia kohtia, joissa kyseenalaistetaan perinteiset maskuliinisuuden ja feminiinisuuden ideaalit ja murretaan niitä.

Koska chick lit -kirjallisuuden maskuliinisuuksia ja miehiä on tutkittu toistaiseksi niin vähän, aihepiiri pitää sisällään vielä paljon mahdollisuuksia jatkotutkimukselle. Koska tämän tutkielman puitteissa oli mahdollista tarkastella ainoastaan yhtä teosta, mielenkiintoista olisi tutkia, millaisia ovat kotimaisen chick lit -kirjallisuuden piiristä nousevat ideaalimaskuliinisuuden trendit. *Taisit narrata, Stella ainakin* tuntuu korostavan miessankarin huumorintajua maskuliinisuutta rakentavana tekijänä. Toistuuko tämä muissakin kotimaisissa lajityypin teoksissa? Kiinnostavaa olisi myös

tutkia, millaisena näyttäytyy maskuliinisuus miesten kirjoittamissa chick lit -teoksissa⁶. Miten se poikkeaa naiskirjailijoiden chick lit -teoksissa esiintyvistä maskuliinisuudesta vai poikkeako lainkaan? Koska tutkimuskenttä on vielä kovin laaja ja aihe kiehtova, chick lit -kirjallisuuden maskuliinisuuksia ja miehiä olisi mielenkiintoista palata tutkimaan vielä esimerkiksi pro gradu -tutkielmassa.

⁶ Miesten kirjoittamia chick lit -teoksia tosin ei kotimaisen chick lit -kirjallisuuden kentällä ole tietääkseni lainkaan ja angloamerikkalaisen kirjallisuuden piirissäkin riippuu pitkälti chick litin määritelmästä, lasketaanko mieskirjailijoiden teokset chick lit -kirjallisuuden vai romanttisen kirjallisuuden piiriin.

Lähteet

Kohdeteksti

With, Niina (2013) *Taisit narrata, Stella*. Myllylahti. Espoo.

Muut lähteet

Brandt, Mandie & Carstens, Adelia (2005) The discourse of the male gaze: a critical analysis of the feature section 'The beauty of sport' in SA Sports Illustrated. *Southern African Linguistics & Applied Language Studies*. 23:3. Black and White Photograph. 233–243.

Burns, Amy (2011) 'Tell me all about your new man': (Re)Constructing Masculinity in Contemporary Chick Texts. *Networking Knowledge: Journal of the MeCCSA Postgraduate Network*, 4:1. Northumbria University. Luettavissa: <http://ojs.meccsa.org.uk/index.php/netknow/article/view/65>. Tarkistettu: 19.2.2017.

Cohen, Paula Marantz (2010) What Have Clothes Got to Do With It?: Romantic Comedy and Female Gaze. *Southwest Review*. 95:1/2. 78–88.

Das, Shrimati (2015) A Glimpse at Popular Formula in 'Chick Lit': A New Genre of Women's Fiction: A Textual Exploration on Hollywood's 'The Devil Wears Prada' and 'When in Rome'. *International Journal of Multidisciplinary Approach & Studies*. 2:3. 92–97.

Ferriss, Suzanne & Young, Mallory (toim.) (2006) *Chick Lit: The New Woman's Fiction*. Routledge. New York.

Fest, Kerstin (2009) Angels in the House or Girl Power: Working Women in Nineteenth-Century Novels and Contemporary Chick Lit. *Women's Studies*. 38:1. 43–62.

Gill, Rosalind (2007) Postfeminist media culture. Elements of a sensibility. *European Journal of Cultural Studies*. 10:2. 147–166. Luettavissa: <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1367549407075898>. Tarkistettu: 21.2.2017.

Gill, Rosalind & Herdieckerhoff, Elena (2007) Rewriting the Romance? New Feminities in Chick Lit? *Feminist Media Studies*. 6:2. 487–504. Luettavissa: <http://www-tandfonline-com.ezproxy.jyu.fi/doi/abs/10.1080/14680770600989947>. Tarkistettu: 19.2.2017.

Gustafsson, Miia (2016) Kotimainen chick lit -kirjallisuus on jo salonkikelpoista – bimbo-leima on kadonnut. *Yle*. 31.3.2016. URL: <http://yle.fi/uutiset/3-8778842>. Luettu: 21.2.2017.

Hale, Elizabeth (2006) Long-Suffering Professional Females: The Case of Nanny Lit. Teoksessa Suzanne Ferriss & Mallory Young (toim.) *Chick Lit: The New Woman's Fiction*. 103–118.

Harzewski, Stephanie (2006) Tradition and Displacement in the New Novel of Manners. Teoksessa Suzanne Ferriss & Mallory Young (toim.) *Chick Lit: The New Woman's Fiction*. 29–46.

Ilief-Martinescu, Alina (2015) Postfeminist Fiction in Chick Lit Novels. *Gender Studies*. 14:1. 119–137.

Jokinen, Arto (2000) Mies. Teoksessa Arto Jokinen (toim.) *Panssaroitu maskuliinisuus – Mies, väkivalta ja kulttuuri*. Tampere University Press. Tampere. 203–230.

Jokinen, Arto (2010) Kriittinen mies- ja maskuliinitutkimus. Teoksessa Tuija Saresma, Leena-Maija Rossi & Tuula Juvonen (toim.) (2010) *Käsikirja sukupuoleen*. Vastapaino, Tampere, 128–138.

Julkunen, Raija (2012) Mieskysymys suomalaisen tasa-arvopolitiikan asialla. Teoksessa Arto Jokinen (toim.) *Mieskysymys. Miesliike, –työ, –tutkimus ja tasa-arvopolitiikka*. Tampere University Press. Tampere. 30–43.

Kuutar (2013) Taisit narrata, Stella. Blogikirjoitus. Kuutar lukee. 3.8.2013. URL: <http://kuutarlukkee.blogspot.fi/2013/08/taisit-narrata-stella.html>, Luettu 23.11.2016

Marby, A. Rochelle (2006) About a Girl: Female Subjectivity and Sexuality in Contemporary 'Chick' Culture. Teoksessa Suzanne Ferriss & Mallory Young (toim.) *Chick Lit: The New Woman's Fiction*. 191–206.

Mari A. (2013) Niina With: Taisit narrata, Stella. Blogikirjoitus. Mari A:n kirjablogi. 3.8.2013, URL: <http://marinkirjablogi.blogspot.fi/2013/08/niina-with-taisit-narrata-stella.html>. Luettu 23.11.2016.

Mulvey, Laura (2000) Visual Pleasure and Narrative Cinema. Teoksessa E. Ann Kaplan (toim.) *Feminism & Film*. Oxford Readings in Feminism. Oxford University Press. Oxford. 34–47.

Nevalainen, Terhi (2015) Pinkit piikkikorot: Chick lit -kirjallisuuden postfeministiset sisällöt ja lukijat niiden merkityksellistäjinä. Itä-Suomen yliopisto, Helsinki. Luettavissa: http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-1745-4/urn_isbn_978-952-61-1745-4.pdf. Tarkistettu: 23.11.2016.

Paasonen, Susanna (2010) Sukupuoli ja representaatio. Teoksessa Tuija Saresma, Leena-Maija Rossi & Tuula Juvonen (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. 39–49.

Papadaki, Lina (2010) What is Objectification? *Journal of Moral Philosophy* 7. 16–36.

Pearce, Margaret (2010) "Morpho Eugenia": Problems with the Male Gaze. *Critique: Studies in Contemporary Fiction*. 40:4. 399–411. Luettavissa: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00111619909604922>. Tarkistettu: 31.5.2017.

Rowntree, Margaret R. (2015) Feminine Sexualities in the Chick Genre. *Feminist Media Studies*. 15:3. 508–521.

Rowntree, Margaret; Moulding, Nicole & Bryant, Lia (2012) Feminine sexualities in chick lit. *Australian Feminist Studies*. 27:72. 121–137.

Sarkeesian, Anita (2016) Body Language & The Male Gaze – Women vs. Tropes in Video Games. YouTube-video. *feministfrequency*. 31.3.2016. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=QP0la9SEdXQ&t=317s>. Tarkistettu 12.4.2017.

Soikkeli, Markku (1999) Miesrakastajan emansipatorisuus kirjallisuudessa ja kulttuurissa. Teoksessa Aarto Jokinen (toim.) *Mies ja muutos*. Kriittisen miestutkimuksen teemoja. Tampere University Press. Tampere. 149–168.

Voipio, Myry (2010) About a Skirt. Miten ja miksi chick lit valloittaa maailmaa? Teoksessa S. Kiiskinen & P. Koivisto (toim.) *Kirjallisuus liikkeessä. Lajeja, käsitteitä ja teorioita*. Äidinkielen opettajain liitto. Helsinki. 97–112.

Wells, Juliette (2006) Mothers of Chick Lit? Women Writers, Readers, and Literary History. Teoksessa Suzanne Ferriss & Mallory Young (toim.) *Chick Lit: The New Woman's Fiction*. 47–70.

Wilson, Cheryl A. (2012) Becky Bloomwood at the V&A: Culture, Materialism, and the Chick Lit Novel. *Journal of Popular Culture*. 45:1. 214–225.